

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Hřbitov.

První autentická zpráva⁴⁰⁾ o Židech ve V. pochází z r. 1538 a týká se hřbitova. Zní následovně:

„Leta Paně tisícího pětistého třicátého osmého prodal Adam Švec zahradu židům Wottickým i tudíž Načeradským a Hořepnickým tu zahradu, která gest u wápenky tak s tím se wssím, což k té zahradě přináleží, s úrokem 4 gross. bílimi při každem pololetí, a tak gest Adamovi ta suma vyplnitná zouplna, jaký gest koupena za 11 kop miss. od těch židů nahoře jmenowaných, a ti Židé již jmenowané mají jednorovně placeni a což k té zahradě přináleží buď wopravy neb Jakeykoli placeni a což se od pohřbu dotíče domácí pánů jeho milostí mají dáwati po 5 gross. českých, a tiž židé přespólní po 10 gross. bílých, a tak to trwati má nám i nassim budoucím a na to dali památné.“

Tento plat na těch židech, kterýž tu zahrádku užívají k pohřbu, pán jeho milost pan Burian Wotický⁴¹⁾ ráčil dáti purkmistru a konsselim a wssí obci městečka Wotic, aby ho brali a obracowali na potřeby obecné, a dání od jeho milosti pána nasseho milého stalo se leta páně 1551 třech králůw na ten den.“

Zdali se tu jednalo o založení hřbitova nového, nebo o rozšíření již stávajícího, jak se domnívá historik Josef Jakubička z Votic, nechceme se o tom zde vyjadřovati, neboť schází nám k tomu doklady.

Hřbitov se nachází v městě ve čtvrti křesťanské v Tábořské ulici a měří 900 m². Kudy šly průvody pohřební židovské, to je naznačeno v plánu města z r. 1729. Vchod na hřbitov byl z uličky, která odbočuje na konci ulice Tábořské k mlýnu „Valcha“. V r. 1885 byl přeložen do Tábořské ul., když byla vystavěna márnice a obřadní síň a příjezd z ulice byl řádně upraven. Je jen opět litovati, že dlažba byla i kameny náhrobními provedena! Domek č. 42 v Tábořské ul. vedle vjezdu na hřbitov byl žid. obcí zakoupen v r. 1867; bydlí v něm na jedné straně hrobař a druhá část je pronajata.

Hřbitov má silný svah k rybníku Valcha, jeho část severovýchodní je zavodněná. Stezkou je rozdělen na dva díly, jeden vyšší a k vodě druhý nižší. Hroby jsou upraveny, náhrobní kameny, mezi nimiž je i několik cenných, nesou české nápisy. Z dřívější doby pocházejí nápisy německé a ze starší doby jen hebrejské. Nejstarší pomník datuje se z doby barokní, z r. 1716 a 1720. Pisatel této práce se s určitostí pamatuje, že na hřbitově stály nebo ležely přeraženy náhrobní kameny z doby renesanční, ba i z pozdní gotiky. A těch právě bylo použito k dláždění! Anebo byly do hřbitovně zdi zazděny — nápisem dovnitř! Sancta simplicitas!

Zde čtenáři předvádíme dva nejstarší náhrobní kameny:

וּם ד ז אִיִּר
תַּעוּ לַפִּי ק פִּי מ
הַאִשָּׁה הַשׁוֹבָה מֵרַת צֶלֶה בִּיה
מִלְּבַל לְמִלְּבַל לְמִלְּבַל לְמִלְּבַל לְמִלְּבַל
יְרֵאתָ הַ . . . כִּי שָׁחָה
נִפְשֵׁינוּ לְעֵפֶר . . . יָגוֹן
אֲנַחָה וְאֵבֶל נִפְרָה . . .
קָרָא הַסֵּפֶד מֵר . . .
צִדְקָה עֲשֵׂתָה בְּכֹל
נִפְשָׁה
ת נ צ ב ה.

Překlad: Ve středu dne 7. ijaru léta 476 malého počtu (= 1716) byla zde pochována bodrá žena Cila, dcera Davida, manželka vzácného rabbiho Šimona, její ctnosti, bohabojnost a dobročinnost nechť duši její jsou nápomocné, bol o ni je velký.

נִפְטְרָה עֵשֶׁק כְּהַ כְּמִלּוֹ
וְנִקְבְּרָה יוֹם אַ תַּפּ לַפִּי

הַאִשָּׁה הַשׁוֹבָה הַצְנוּעָה רִיזוֹר
בַּת כְּהֵרֵר וְוֹאֵלֶף כִּי עַנְטָא
אִשֶׁת הַקִּצְיָן הֵרֵר הַיִּים כְּה
מֵאוֹטִיעַ יְרֵאתָ הַ . . . עֲנִיִּים אִיהַ
אִשֶׁר . . . פִּרְנָם לְאִבּוּנִים . . .

ת נ צ ב ה.

Překlad: Zemřela v předvečer soboty 25. kislewa a byla v neděli pochována l. 480 malého počtu (1720). Zde odpočívá bodrá žena, skromná Rejsl, dcera váženého Volf Kaz-Fanty, manželka ctěného Chajima z Votic. Byla bohabojná . . . podporovala chudé.

Židovské spolky ve Voticích.

O pohřbení mrtvých pečoval spolek chevra kadiša, pohřební bratrstvo. Dvacet let po založení žid. hřbitova ve V. sepsal tak zvaný vysoký rabín Löw v Praze stanovy pro spolek pražského pohřebního bratrstva, dle kterého byly pak založeny podobné instituce na venkově. Zajisté i ve V., kde žid. obec se vzmáhala, takže během času votická ž. o. stála mezi předními v Čechách. „Svaté“ se jmenovalo takové družstvo; také ve V. se tak osvědčilo. Pečovalo o nemocné až do smrti a vystrojilo pohřeb — chudým zdarma, pro jiné byla stupnice dle majetku. Členové pobožní věnovali ve V. cenné stříbrné štíty a rohy pro desatero, jak vysvitá z jednoho nápisu. V minulém století stáli v čele chevra kadiša Natan Isak Arnstein od „Pepičky“ do r. 1886 a od té doby do smrti (1924) bývalý koželuh Adolf Trávníček. Spolek pro nedostatek členů se rozešel. Jako památku na něho uschovává obec hebrejsky psanou knihu pokladní od r. 1864 do 1887, revidovanou krajským rabínem M. Schiffmanem.

Spolek mládeže Chesed neurim.

Péče o stydlavé chudé a podpora svých členů, kteří se dostali do hmotných potíží, toť byl účel spolku mládeže Chesed neurim, založeného na popud krajského rabína Schiffmanna ve válečném roce 1866. Prvním jeho starostou byl Hynek Arnstein, syn Israela Arnsteina ve V., až do svého přestěhování do Prahy v r. 1870. Byl zetěm Bedřicha Arnsteina, jak jsme již uvedli. Jeho nástupcem se stal jeho švagr Hynek Arnstein, pozdější starosta o. ž. Duši spolku však byl učitel M. Neumann, neúnavný zapisovatel. Dvě brožury, jedna k desetiletému trvání spolku (1877) a druhá ku 25 letému jubileu v r. 1891, nesou jeho pečeť duchaplnosti a svědomitosti. Od r. 1902 do r. 1928 stáli v čele spolku Marek Schalek a Leopold Stümmer, kteří byli několik desetiletí ve výboru činnými. Poslední léta je starosta obce Ota Bloch i starostou spolku, který během svého trvání blahodárně působil. Dal, jak nahoře uvedeno, v r. 1878 kostel vymalovati, šatil několikráte chudou žid. školní mládež a přispěl v posledních letech i k výstavbě nové zdi hřbitovně. Čestnými členy spolku byli: krajský rabín